Dosarul nr. 21r-1659/24 Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana
1-23039097-02-21r-04102024 Judecător: Bosîi Dumitru

D E C I Z I E

16 decembrie 2024 *****

Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Cecan Silvia
Judecători Pascari Roman și Roșca Constantin

judecând în ședința fără participarea părților, în ordine de recurs, *recursul avocatului ***** în interesele condamnatului* ***** declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 12 septembrie 2024, prin care a fost admisă plângerea condamnatului ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitoare la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Procedura de citare fiind îndeplinită.

C O N S T A T Ă:

1. La data de 15 martie 2023, condamnatul ***** a depus o plângere împotriva administrației instituției penitenciare nr. 13 ***** cu privire la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului, solicitând constatarea încălcării rigorilor art. 3 CEDO, pentru detenția în condiții inumane și degradante în calitate de prevenit și condamnat în Penitenciarul nr. 13 *****, și reducerea din termenul de pedeapsă în conformitate cu prevederile art. 385 alin. (5), art. 473^2 – 473^4 CPP al RM

În motivarea plângerii a invocat că, a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 *****, în condiții inumane și degradante de detenție, aceasta fiind manifestată prin condiții nesanitare și lipsa igienei, insuficiența și calitatea proastă a hranei, lipsa lenjeriei de pat, supraaglomerarea celulelor, accesul limitat la lumina zilei, în celule este frig și umed, apa nu este posibil de consumat.

La data de 05 august 2024, avocatul ***** în interesele condamnatului ***** a depus o cerere suplimentară prin care a solicitat constatarea deținerii în calitate de condamnat a lui ***** în Penitenciarul nr. 13 ***** în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO, care conform jurisprudenței Curții Europene a

Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului *****, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, cu aplicarea prevederilor art. 385 alin. (5), art. 473^4 alin. (4) CPP (în redacția Legii la depunerea plângerii) în privința condamnatului *****, și anume, în calitate de prevenit două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, iar în calitate de condamnat, 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

În motivarea cererii a invocat că administraţia instituţiei penitenciare nu i-a asigurat deţinutului ***** condiţii decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului în Penitenciarul nr. 13 *****, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art.3 CEDO, or, argumentele enunţate în raportul IP nr.13 poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaţionale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deţinutului.

Susține că Comitetul European pentru Prevenirea Torturii şi Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT), în pct.30 al raportului din 13.12.2018 către Guvernul Republicii Moldova, întocmit în cadrul vizitei care a avut loc în perioada 05.06.2018 şi 11.06.2018 a subliniat că în IP nr 13 Chişinău în continuare persistă faptul că în multe celule condiţiile materiale şi igienice sunt deplorabile, acestea fiind ventilate insuficient şi totodată acestea fiind suprapopulate. Totodată accesul la lumina naturală este limitat, în majoritatea celulelor din cauza ferestrelor de dimensiuni mici.

În aceeaşi ordine de idei, la condiţiile de detenţie în Penitenciarul nr. 13, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menţionat în nenumărate rînduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că art.3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Acesta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova si Rusiei, 23.02.2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15.02.2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19.06.2007, § 62).

Totodată, susține că statul trebuie să asigure ca persoana să fie deţinută în condiţii care sunt compatibile cu respectarea demnităţii sale umane, că modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferinţe sau dureri de o intensitate care să depăşească nivelul de suferinţă inerent detenţiei şi că avînd în vedere exigenţele detenţiei, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenţei medicale necesare.

Aşadar, în partea ce ţine de condiţiile de detenţie contrare prevederilor art.3 din CEDO din Penitenciarul nr. 13, ***** a invocat inclusiv aflarea sa în celulele din Penitenciarul nr. 13, care sunt supraaglomerate şi care nu dispuneau de spaţiul de 4 m^2, care e necesar să revină fiecărui condamnat.

La analiza condiţiilor de cazare a deţinutului, face referire la Hotărîrea Guvernului nr. 583 din 26.05.2006, „cu privire la aprobarea Statutului executării

pedepsei de către condamnaţi", care în punctul 464 stipulează că: „fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii".

Remarcă că conform raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 13, *****, la data de 04.01.2018, întocmit de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CPT), se atestă următoarele:

1. Fluctuaţia majoră a personalului Penitenciarului nr. 13, determinată de salarii mici şi condiţiile nefavorabile de muncă, fapt ce generează un deficit de personal de supraveghere pentru a acoperi toate posturile şi personal medical pentru îngrijirile de sănătate;
2. Consiliul constată că Penitenciarul nr. 13 constituie, in sine, o sursă de stres care poate duce la intensificarea gîndurilor suicidale. Condiţiile de detenţie în penitenciar nu pot acorda o atmosferă, cât de puţin, terapeutică mai mult decît atît, penitenciarul nu dispune de încăperi pentru desfăşurarea activităţilor de psihoterapie individuală sau de grup. Pentru Consiliu este evident că specialişti psihologi nu au instrumente standardizate pentru a diagnostica riscul automutilărilor şi a tentativelor de suicid în rîndul deţinuţilor. Specialişti psihologi nu au instruiri necesare în psihoterapie şi, evident, nu pot acorda servicii de calitate deţinuţilor predispuşi spre acţiuni de automutilare şi suicid ori aflaţi în stres cronic în legătură cu detenţia şi statutul său juridic;
3. Lipsa supraveghetorilor pentru ca orice persoană deţinută să poată intra în contact cu ea auditiv/vizual, în vederea unor necesităţi urgente, inclusiv de tip medical;
4. Persistă problema spaţiilor locative, celulelor suprapopulate. La momentul vizitei fiecare deţinut beneficia de suprafaţă locativă de aproximativ de 2,1 m^2.
5. Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în celule;
6. Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalţi deţinuţi nefumători;
7. Deţinuţii nu au la dispoziţie servicii de salubrizare/spălare a hainelor/lenjeriei; Administraţia Penitenciarului nr. 13 nu oferă deţinuţilor lenjeria strict necesară; Unele spaţii de plimbări sunt utilizate drept spaţii de uscare a hainelor; Alimentarea deţinuţilor este de o calitate nesatisfăcătoare; Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influenţează accesul la servicii medicale a condamnaţilor, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante;
8. Procedurile de examinare la ieşire din penitenciar la prezenţa leziunilor corporale sunt aplicate ocazional cu înscriere în cartela de ambulator, fără Registru de evidenţă;

9. Există deficienţe în evidenţa şi documentarea cazurilor de leziuni corporale; Examenele radiologice profilactice pentru depistarea TB la intrare în sistemul penitenciar nu se realizează; Există deficit de formulare şi registre medicale standardizate. Lipseşte evidenţa şi raportarea medicală specifică pentru femei şi minori; În instituţie este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă pentru consumatorii de droguri opiacee, dar cu un număr semnificativ de întreruperi a *tratamentului imediat după plasarea în detenţie, fapt ce indică la insuficienţa suportului psihosocial oferit;*

La data de 07.09.2016, Amnesty International - Moldova a efectuat o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 13, şi a constatat existenţa unor celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncţional. Amnesty International - Moldova a cerut Guvernului să închidă Penitenciarul nr. 13, deoarece condiţiile de detenţie a acestuia nu corespund standardelor internaţionale.

În rapoartele anterioare, Promo-LEX a atenţionat asupra condiţiilor de detenţie proaste din Penitenciarul nr. 13 şi alte penitenciare din Republica Moldova. Raportul Promo-LEX privind evaluarea condițiilor din spațiile de detenție din Penitenciarul nr. 13, în perioada lunilor iunie-iulie 2023 a permis o evaluare obiectivă şi o comparare cu standardele naţionale şi internaţionale şi anume:

Suprapopulare: P13 este suprapopulat în proporţie de 98,9% faţă de standardele internaţionale. Datele indică o criză severă, cu 750 de deţinuţi într-un spaţiu declarativ de 570, dar ideal pentru doar 377. Recomandările includ revizuirea procedurilor de calcul al capacităţii de detenţie şi ajustarea infrastructurii la norme mai adecvate.

Condiţii de spaţiu: 15% din celule nu respectă standardul internaţional cu privire la distanţa dintre pereţii unei celule de minimum 2 metri. Cu celule sub dimensiunea minimă internaţională, este nevoie de o acţiune urgentă pentru restructurarea şi adaptarea spaţiilor la standarde acceptabile.

Igienă şi sanitaţie: 18% din celulele analizate nu îndeplinesc standardul minim de 1 m^2 per bloc sanitar; 20% din celule nu oferă nivelul adecvat de intimitate în utilizarea WC-urilor; în băile comune există o prezenţă semnificativă de mucegai. Niciuna dintre băile comune nu dispune de separeuri, ceea ce constituie o gravă încălcare a intimităţii individuale. Deficienţele din blocul sanitar pun în pericol sănătatea şi demnitatea deţinuţilor. Recomandările precum renovarea urgentă, îmbunătăţirea igienizării şi asigurarea intimităţii sunt esenţiale.

Aerisire şi iluminare: 29% din celule au ferestre subdimensionate, care nu îndeplinesc standardele de ventilaţie adecvată. În celule persistă mirosuri de mucegai şi amoniac, ceea ce prezintă riscuri pentru sănătatea deţinuţilor. În 62 % din celule perspectiva spre exterior este sever obstrucţionată de ziduri sau de alte

structuri, iar 4 % nu au vizibilitate în exterior. Iluminarea artificială se rezumă de cele mai multe ori la o singură sursă de lumină, insuficientă pentru celulele ocupate de mai mulţi indivizi. Condiţiile inadecvate de aerisire şi iluminare necesită auditarea ventilaţiei, optimizarea ferestrelor şi revizuirea iluminatului artificial, precum şi alocarea unui buget pentru îmbunătăţiri.

Accesibilitate pentru persoanele cu dizabilităţi: P13 nu este adaptat pentru nevoile persoanelor cu dizabilităţi locomotorii sau senzoriale. Băile comune sunt complet inaccesibile. Există bariere semnificative la accesarea punctului medical sau a băii. Doar două celule sunt parţial adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilităţi locomotorii, din care doar una este complet accesibilă, având uşa mai lată de 80 cm. Raportul evidenţiază necesitatea urgentă de a adapta facilităţile penitenciarului pentru a asigura accesul adecvat pentru persoanele cu dizabilităţi.

Astfel, pentru perioada de detenţie în IP-nr.13 a condamnatului ***** consideră că ar trebui să benficieze de reducerea stabilită şi anume două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv şi 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie, care este adecvată, bazată pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanţelor la cazul dat deoarece condamnatul ***** nu a avut condiţii decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului care ar corespunde prevederilor legale.

Aşadar în lipsa unor probe ale IP nr.13 în care se afla *****, care ar fi răsturnat prezumţia de încălcare a condiţiilor invocate de către ultimul duc la concluzia că motivele invocate de către ***** sunt justificate şi corecte, nu este prezentată nici o informaţie sau dovadă în susţinerea afirmaţiei sale că la acel moment au avut loc îmbunătăţiri considerabile în penitenciar sau cu privire la vreun raport ale unor instituţii naţionale sau internaţionale ce arată posibilitatea survenirii unor îmbunătăţiri a condiţiilor de detentie în Instituția Penitenciară nominalizată.

2. Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 12 septembrie 2024, s-a admis plîngerea condamnatului ***** cu privire la constatarea deținerii în condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului ***** Ion a.n. *****, garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

S-a constatat deținerea lui ***** Ion a.n. ***** în Penitenciarul nr. 13 *****, în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO pe o perioadă de 646 zile, fiindu-i redus lui ***** Ion a.n. *****, pentru detenție în Penitenciarul nr. 13, Chișinău, în condiții precare calculate cu durata de 646 zile din termenul pedepsei închisorii stabilit condamnatului ***** Ion prin sentinţa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 11.04.2022, cu 130 (una sută treizeci) zile.

3. *Nefiind de acord cu încheierea dată, recurs la data de 18.09.2024, în termen legal a declarat avocatului ***** în interesele condamnatului *****,*

solicitând casarea parțială a încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 12 septembrie 2024, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a aplica în privința condamnatului ***** prevederile art. 385 alin. (5) și art. 473[4] alin. (4) CPP (în redacția Legii la depunerea plângerii) și a-i reduce acestuia în calitate de prevenit două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv, iar în calitate de condamnat, 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

În motivarea cererii de recurs avocatul condamnatului a invocat că nu este de acord cu încheierea instanței de fond în partea termenului redus acestuia din pedeapsă cu 130 de zile și cu numărul total de zile calculate de 646 zile, or acest calcul este eronat deoarece perioada totală de deținere a lui ***** în Penitenciarul nr. 13 este de 684 zile.

Susține că din materialele cauzei urmează că condamnatul ***** a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 ***** în perioada din 08.08.2013 până la 26.01.2023, iar în Penitenciarul nr. 9 Pruncul din 26.01.2023 până în prezent.

Consideră că deoarece condamnatul ***** a depus plângere la data de 15 martie 2023, ultimului urmează a-i fi aplicate prevederile Codului de procedură penală la momentul depunerii plângerii.

4. Colegiul penal, ținând cont de faptul că speța deferită justiției nu reprezintă o cauză de un interes deosebit pentru jurisprudență care ar impune prezența părților nemijlocit în ședință de judecată, prin prisma dispoziției generale din art. 447 alin.1, 2 Cod de procedură penală, a procedat la examinarea cauzei fără prezența părților, dar cu acordarea dreptului participanților la proces de a depune referințe.

5. Examinând materialele prezentate, în raport cu motivele recursului declarat, ținând cont de opiniile părților, Colegiul penal consideră justificat de a admite cererea de recurs declarată de avocatul condamnatului, a casa încheierea contestată integral, cu pronunțarea a unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

Conform art. 469 alin. (1) pct. 17[1] Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

În baza dispoziției de la art. 472 Cod de procedură penală, încheierea instanţei privind soluţionarea chestiunilor referitor la executarea hotărîrilor judecătoreşti poate fi atacată de către persoanele interesate, în termen de 15 zile, cu recurs care se judecă conform prevederilor titl.II cap.IV secţ. a 2-a §2 din Partea specială.

În temeiul art. 444 alin. (1), pct. 16 și alin. (2) Cod de procedură penală, Hotărîrile judecătoreşti pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanţele de fond în cazurile în care: instanță a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței. Cazurile prevăzute la pct.1)-4), 8), 9), 13)-15) se iau în considerare întotdeauna şi din oficiu, iar cazurile prevăzute la pct.5)-7), 10), 12), 16) se iau în considerare din oficiu numai cînd au influenţat asupra hotărîrii în defavoarea inculpatului.

Astfel, în situația din speță, Colegiul penal reține că prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 11.04.2022, ***** Ion a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 27, art. 145 alin. (2), lit. e) CP al RM, și condamnat la o pedeapsă sub formă de închisoare, pe un termen de 15 ani, cu executare în penitenciar de tip închis. Termenul executării pedepsei în privința inculpatului ***** Ion – se calculează din data de 11 aprilie 2022, cu includerea duratei reţinerii şi aflării în arest preventiv, din data 17 aprilie 2021, ora 01:25 minute, până la data de 11 aprilie 2022, inclusiv.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 decembrie 2022 s-a dispus respingerea ca nefondat a apelului declarat de avocatul ***** în interesele lui ***** Ion, cu menținerea fără modificări a sentinței Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 11 aprilie 2022. Termenul executării pedepsei urmează a fi calculat din data de 05 decembrie 2022, cu includerea în acest termen a duratei reținerii și perioadei deținerii în stare de arest preventiv de la 17 aprilie 2021 pînă la 05 decembrie 2022.

Începutul termenului de executare a pedepsei urmează a fi calculat din data de 17.04.2021 iar sfârșitul termenului este preconizat pentru 16.04.2036.

Din raportul prezentat de administrația Penitenciarului nr. 9 Pruncul nr. 2/1081 din 14.04.2023, urmează că ***** s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 ***** în perioada din 20.04.2021 până la 26.01.2023, după care începând cu data de 26.01.2023 și până în prezent, acesta se deține în Penitenciarul nr. 9 Pruncul.

Totodată, Colegiul reține că ***** a înaintat prezenta plângere la data de 15.03.2023, când se deținea în Penitenciarul nr. 9 Pruncul, formulând pretenții în raport cu condițiile de detenție doar din Penitenciarul nr. 13 *****, prin urmare se atestă că termenul de depunere a plângerii prin prisma art. 473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, la caz a fost respectat.

Or, deși art. 3 din Codul de procedură penală, prevede că în desfăşurarea procesului penal se aplică legea care este în vigoare în timpul urmăririi penale sau al judecării cauzei în instanţa judecătorească.

Însă, deși art. 473^2-473^4 din Codul de procedură penală reprezintă norme procesuale care reglementează procedura de depunere și examinare a plângerii împotriva condițiilor precare de detenție în timp ce persoana își execută pedeapsa

penală stabilită. Iar, în cazul preveniților deținuți în instituțiile penitenciare, plângerea împotriva condițiilor de detenție va putea fi examinată exclusiv în ordinea prevăzută de art. 385 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, instanța de recurs ține să evidențieze caracterul material al normelor legale sus-enunțate, deoarece, conținutul acestora vizează în mod direct instituția răspunderii penale, pedepsei penale, și respectiv individualizarea pedepsei penale.

Și deoarece solicitarea din plângerea formulată de condamnatul Cioban Veaceslav se referă la perioada 20.04.2021 – 26.01.2023, în raport cu reclamațiile petentului față de condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 *****, Colegiul penal va considera aplicabile speței prevederile Codului de procedură penală în redacția Legii în vigoare perioadei vizate sus-enunțate, deci de până la modificările operate prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional), publicată în Monitorul Oficial la 22.08.2023.

Contrar acestei soluții judecătorești, prima instanță la adoptarea încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 12 septembrie 2024, a aplicat conținutul prevederilor art. 473^2-473^4 și art. 385 alin. (5) și (6) din Codul de procedură penală, în vigoare la data examinării plîngerii condamnatului *****.

7. În considerarea celor menționate supra, Colegiul subliniază că, potrivit art. 473^4 alin. (3) – (5) din Codul de procedură penală, în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473^2 alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

În conformitate cu art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

În temeiul art. 473[2] alin. (3) Cod de procedură penală, condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

8. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că articolul 3 al Convenţiei consfinţeşte una din cele mai fundamentale valori ale unei societăţi democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluţi, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanţe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

La constatarea condiţiilor de detenţie, instanţa naţională va ţine cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidenţa articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanţele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătăţii victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).

Instanța menţionează că CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deţinuţilor constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deţinut trebuie să aibă un spaţiu de cel puţin 4 m^2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005, § 53), puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităţilor de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43-44); lipsa unei asistenţe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. RM, 07.11.2006, § 120-121).

Ținând cont de cele expuse supra, în continuare, instanța de judecată va da o apreciere condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în raportul anexat la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.”

9. Deci, cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 13 ***, instanța de recurs atestă următoarele:**

Potrivit raportului administrației Penitenciarului nr. 9 Pruncul, se consideră că autorul plângerii s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 ***** în condiții de detenție acceptabile și care corespund minimului de detenție necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală, inclusiv în partea spaţiului revenit condamnatului.

În particular se menționează că, în perioada 20.04.2021 - 06.05.2021 ***** s-a deținut în celula 81 cu suprafața de 23,8 m.p.; din data de 06.05.2021 până la 25.05.2021 s-a deținut în celula nr. 124, suprafața de 17,9 m.p.; din data de 25.05.2021 până la 26.01.2023, s-a deținut în celula nr. 60 cu suprafața de 25,2 m.p.

Este consemnat în raport că numărul de paturi instalate în celule de deţinere (conform indicilor din tabel), reprezintă capacitatea maximă de cazare în condiţiile de fluctuaţie a persoanelor deţinute în instituţie la diferite perioade de timp, acesta, însă nu reprezintă un indicator potrivit căruia se poate stabili numărul de persoane real cazate în celulele respective, la un anumit moment existând posibilitatea ca acest indice să fie mai mic.

Celulele corespund condiţiilor de detenţie şi sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 11, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnaţi ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. În acelaşi context, pe perioada rece a anului temperatura aerului în spaţiile de locuit nu este mai mică de 18°C, iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât şi artificial prin intermediul instalaţiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule şi ferestre de aerisire amplasate mai sus de uşa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care este despărţit de restul celulei printr-un perete. Totuşi deţinutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice şi de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit şi să păstreze îmbrăcămintea şi lenjeria de pat eliberată de administraţia penitenciarului, să menţină permanent curăţenia în încăperile de detenţie, în celule, după deşteptare să-şi aranjeze paturile conform modelului stabilit şi să facă pe rând curăţenie în celulă.

Deţinuţii sunt asiguraţi cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităţilor), sunt asiguraţi cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitate cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor din penitenciar şi Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă şi a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele.

În celulă este prezentă iluminarea naturală şi artificială, încăperea este dotată cu geamuri termopan de mărimea (1,20x1,10) m şi geamuri din lemn (1,20 x 1,10) m. Ventilarea naturală se efectuează prin geam cu oberliht. Deconectări abuzive a energiei electrice nu au fost efectuate.

Pentru perioada toamnă-iarnă, temperatura în celulă se menţine conform regimului termic nu mai mic de +18 °C în conformitate cu art. 466 din Statutul executării pedepsei de către condamnaţi. Penitenciarul nr. 13 deţine cazangerie autonomă conectată la gaz natural, fiecare încăpere, fiind dotată cu calorifere.

Pentru condamnaţi baia se petrece nu mai puţin de o dată pe săptămână conform graficului stabilit. Spălătoria este dotată cu 3 maşini de spălat pentru 20 kg de rufe şi o centrifugă pentru uscare.

Produsele de igienă: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuţă şi pastă de dinţi sunt repartizate condamnaţilor conform HG Nr. 609 din 29.05.2006, privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deţinuţilor şi de eliberare a detergenţilor, în baza anexei nr. 7 "Norme de eliberare a săpunului pentru îmbăierea deţinuţilor şi alte necesităţi sanitaro-igienice".

Condamnaţii au acces în boxele de plimbare care sunt dotate cu inventar sportiv unde individual se ocupă cu sportul. De asemenea deţinuţii au posibilitate să primească de la biblioteca penitenciarului literatură diversă la solicitare. Administraţia instituţiei organizează condamnaţilor diferite ceremonii religioase şi întâlniri cu reprezentanţii organizaţiilor nonguvemamentale şi a societăţii civile. Totodată deţinuţii beneficiază de activităţi educative, au posibilitate să se încadreze în procesul de instruire profesională instruire, să participe la munci remunerate şi neremunerate. De asemenea în modul stabilit de legislaţie beneficiază de întrevederi de scurtă şi lungă durată cu rudele sau alte persoane apropiate.

Alimentaţia condamnaţilor în penitenciar se efectuează conform ordinului MJ 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea alimentaţiei deţinuţilor în penitenciare. În procesul de preparare a hranei în cantina instituţiei asortimentul şi cantitatea produselor folosite la alimentaţia deţinuţilor sunt stabilite conform HG nr. 609 din 29.05.2006 privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deţinuţilor. Hrana caldă este distribuită de trei ori pe zi conform meniului cu respectarea normelor minime generale de alimentare zilnică a deţinuţilor. Meniul este diversificat şi se întocmeşte o dată pe săptămână. Calitatea pregătirii bucatelor la cantina instituţiei este verificată permanent de către colaboratorul serviciului medical al penitenciarului, ofiţerul de serviciu şi şeful de cantină. Rezultatele acestei verificări sunt indicate în „Registrul de evidenţă a controlului asupra calităţii de preparare a hranei". Probele felurilor de bucate sunt păstrate în recipiente separate timp de 3 zile în frigider. Cantina penitenciarului este dotată cu patru frigidere pentru păstrarea produselor din came, peşte, ouă şi a

probelor de mâncare. Pentru prepararea hranei se folosesc două cazane electrice cu volumul de 250 1, tigaie electrică şi maşină de tocat carne.

Accesul la apa potabilă: Penitenciarul este asigurat cu apă potabilă din reţeaua centralizată a municipiului Chişinău. Ţevile de apeduct sunt din polipropilenă şi metalice. Accesul la apa potabilă este de 24 ore, în fiecare celulă persistă lavoar cu robinet.

Condamnaţii beneficiază în mod gratuit de asistenţă medicală şi de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistenţă medicală.

Serviciul medical este situat pe teritoriul penitenciarului, în care condiţiile sunt satisfăcătoare. Serviciul medical dispune de: cabinet medical, sala de proceduri, cabinet stomatologic. Examenul medical se efectuează în condiţii de confidenţialitate şi intimitate.

Cât privește aspectul stării sanitaro-igienice a celulei, se menționează în raport că, Penitenciarul nr.13 ***** anual încheie contracte de prestare a serviciilor de deratizare şi dezinsectizare, cu agenţii economici de profil, care prestează serviciile respective.

De asemenea menţinerea stării sanitaro-igienice din celulă de către deţinuţi este prevăzută de art. 242^1 pct. 5) şi 12) din Codul de executare unde sunt indicate expres obligaţiunile deţinuţilor şi anume: respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală şi colectivă în camera de deţinere, respectarea indicaţiilor medicului, precum, menţinerea curăţeniei în încăperile de detenţie şi de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deşteptare şi efectuarea curăţeniei în camera de detenţie.

Astfel, se subliniază în raport că, efectuarea, menţinerea şi respectarea curăţeniei în încăperile de detenţie este o obligaţie imperativă a deţinutului care se deţine în această încăpere.

Deopotrivă, administrația penitenciarului a subliniat în raportul său faptul că, prin deciziile Curții Europene a Drepturilor Omului şi constatările care au fost trasate în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii (2014, 2017) în privinţa condiţiilor de detenţie din Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, pentru perioadele de până în anul 2017, însă nicidecum nu se reflectă şi la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr. 13 - Chişinău, din perioada 2022, în care s-a deţinut condamnatul *****, astfel menționează că pe parcursul aflării în detenţie în Penitenciarul nr.13- Chişinău, deţinutul ***** nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordate condiţii minime de detenţie.

10. În pofida celor menționate, instanța de recurs menționează că administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a fost asigurat deținutului ***** Ion condiții decente de trai în perioada aflării lui în custodia statului în Penitenciarul nr. 13 *****, care ar corespunde prevederilor legale și nu

ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or, argumentele enunțate în raportul menționat supra, despre asigurarea minimului necesar, poartă un caracter evident declarativ, care nu corespund standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman și/sau degradant al deținutului.

Așadar, în partea ce ține de condițiile de detenție contrare prevederilor art. 3 din CEDO din Penitenciarul nr. 13 *****, Colegiul reține că, ***** Ion, în plîngerea înaintată, a invocat aflarea sa pe parcursul unei perioade de timp, în mai multe celule din Penitenciarul nr. 13, *****, care erau supraaglomerate și care nu dispuneau de spațiul de 4 m^2, care e necesar să revină fiecărui condamnat.

La analiza condițiilor de cazare a deținutului, urmează a se reține Hotărîrea Guvernului nr. 583 din 26.05.2006, „cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnaţi", care în punctul 464 stipulează că: *„fiecare deţinut se asigură cu spaţiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătraţi, care trebuie să fie iluminat natural şi artificial, încălzit şi ventilat conform normativelor de construcţii".*

Totodată, conform raportului privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 13, *****, la data de 04.01.2018, întocmit de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii (CPT), se atestă următoarele:

1) Fluctuaţia majoră a personalului Penitenciarului nr. 13, ***** determinată de salarii mici şi condiţiile nefavorabile de muncă, fapt ce generează un deficit de personal de supraveghere pentru a acoperi toate posturile şi personal medical pentru îngrijirile de sănătate;

2) Consiliul constată că Penitenciarul nr. 13 ***** constituie, în sine, o sursă de stres care poate duce la intensificarea gândurilor suicidale. Condiţiile de detenţie în penitenciar nu pot acorda o atmosferă, cît de puţin, terapeutică mai mult decît atît, penitenciarul nu dispune de încăperi pentru desfăşurarea activităţilor de psihoterapie individuală sau de grup. Pentru Consiliu este evident că specialişti psihologi nu au instrumente standardizate pentru a diagnostica riscul automutilărilor şi a tentativelor de suicid în rîndul deţinuţilor. Specialişti psihologi nu au instruiri necesare în psihoterapie şi, evident, nu pot acorda servicii de calitate deţinuţilor predispuşi spre acţiuni de automutilare şi suicid ori aflaţi în stres cronic în legătură cu detenţia şi statutul său juridic;

3) Lipsa supraveghetorilor pentru ca orice persoană deţinută să poată întra în contact cu ea auditiv/vizual, în vederea unor necesităţi urgente, inclusiv de tip medical;

4) Persistă problema spaţiilor locative, celulelor suprapopulate. La momentul vizitei fiecare deţinut beneficia de suprafaţă locativă de aproximativ de 2,1 m^2. Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017, numărului maxim de deţinuţi admis pentru deţinere în penitenciarul nr. 13 ***** a fost redus pînă la 570

persoane, iar numărul deţinuţilor aflaţi în Penitenciarul nr. 13 la data de 04.01.2018 era de 1070 persoane;

5) Geamurile de dimensiuni mici nu facilitează pătrunderea luminii solare în celule;

6) Permiterea fumatului în celule şi în alte încăperi defavorizează ceilalţi deţinuţi nefumători;

7) Deţinuţii nu au la dispoziţie servicii de salubrizare/spălare a hainelor/lenjeriei; Administraţia Penitenciarului nr. 13 nu oferă deţinuţilor lenjeria strict necesară;

8) Unele spaţii de plimbări sunt utilizate drept spaţii de uscare a hainelor;

9) Alimentarea deţinuţilor este de o calitate nesatisfăcătoare;

10) Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influenţează accesul la servicii medicale a condamnaţilor, precum şi documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane şi degradante;

11) Procedurile de examinare la ieşire din penitenciar la prezenţa leziunilor corporale sunt aplicate ocazional cu înscriere în cartela de ambulator, fără Registru de evidenţă;

12) Există deficienţe în evidenţa şi documentarea cazurilor de leziuni corporale;

13) Examenele radiologice profilactice pentru depistarea TB la intrare in sistemul penitenciar nu se realizează;

14) Există deficit de formulare şi registre medicale standardizate.

15) Lipseşte evidenţa şi raportarea medicală specifică pentru femei şi minori;

16) În instituţie este disponibil tratamentul farmacologic cu metadonă pentru consumatorii de droguri opiacee, dar cu un număr semnificativ de întreruperi a tratamentului imediat după plasarea în detenţie, fapt ce indică la insuficienţa suportului psihosocial oferit;

La data de 07.09.2016, Amnesty International - Moldova a efectuat o vizită de monitorizare la Penitenciarul nr. 13, ***** şi a constatat existenţa unor celule suprapopulate, grupuri sanitare murdare şi sistem de aerisire nefuncţional şi, pe de altă parte, existenţa unor celule renovate recent din contul deţinuţilor, dotate cu frigidere, televizoare, ferestre de termopan şi cuptoare cu microunde. Amnesty International - Moldova a cerut Guvernului să închidă Penitenciarul nr. 13, deoarece condiţiile de detenţie a acestuia nu corespund standardelor internaţionale.

În rapoartele anterioare, Promo-LEX a atenţionat asupra condiţiilor de detenţie proaste din Penitenciarul nr. 13 *****, şi alte penitenciare din Republica Moldova. La fel, Asociaţia a publicat date statistice care arată că rata de încarcerare la 100 000 de locuitori este una foarte mare (220 de deţinuţi la 100 000 de locuitori, în comparaţie cu media europeană de 140 de deţinuţi la 100 000 de

locuitori). La moment, în Penitenciarul nr. 13, ***** sunt deţinute 1100 de persoane, deşi capacitatea penitenciarului este de 500 de persoane.

11. În aceiaşi ordine de idei urmează a fi reiterată şi practica CEDO, în cauzele privind condiţiile inumane şi degradante de detenţie în Penitenciarele din RM astfel că în cauza Baştovoi vs., Moldova, Curtea a subliniat natura recurentă a problemelor legate de condiţiile proaste de detenţie în Penitenciarul nr. 13 din Chişinău. CEDO a observat că ea a indicat anterior autorităţilor că acestea urmează să adopte măsuri adecvate pentru a pune capăt a ceea ce pare a fi o problemă sistemică (Cristioglo c. Moldovei, 26.04.2016). Rapoartele întocmite de Ombudsman şi CPT în perioada cînd reclamantul a fost deţinut în penitenciar indică că în această instituţie condiţiile proaste de detenţie predomină. Curtea a observat că Guvernul nu a prezentat nici o dovadă în susţinerea afirmaţiei sale că au avut loc îmbunătăţiri considerabile în ultimii ani. Curtea a constatat că pe durata detenţiei sale în Penitenciarul nr. 13 *****, reclamantul a fost supus condiţiilor de detenţie de o severitate care depăşeşte nivelul inerent de suferinţă în detenţie şi că a avut loc violarea Articolului 3 din Convenţie. Curtea a atenţionat că ea a examinat în mod repetat dacă există un recurs eficient în Moldova în ceea ce priveşte alegaţiile privind condiţiile proaste de detenţie şi a constatat cu fiecare ocazie că remediile la care s-a referit Guvernul erau ineficiente pentru persoanele, care continuă să fie deţinute în condiţii incompatibile cu Articolul 3 din Convenţie. Curtea nu a găsit motiv să se depărteze de la aceste constatări în cazul din speţă. Corespunzător ea a constatat că a avut loc violarea Articolului 13 în conjuncţie cu Articolul 3.

În cauza Miron vs., Republica Moldova, abordând pretinsa violare a Articolului 13 din Convenţie, Curtea a reiterat că a examinat de numeroase ori problema remediilor interne privind precaritatea condiţiilor de detenţie din Moldova (a se vedea Şarban v. Republica Moldova, nr. 3456/05, §§ 57-62, 4.10.2005; Holomiov v. Republica Moldova, nr. 30649/05, §§ 101-107, 7.11.2006; Istratii şi alţii v. Republica Moldova, nr. 8721/05 şi altele, § 38, 27.03.2007; Mitrofan v. Republica Moldova, nr. 50054/07, §§ 32 şi 33, 15.01.2013; Segheti v. Republica Moldova, nr. 39584/07, § 22, 15.10.2013; Shishanov v. Republica Moldova, nr. 11353/06, §75, 15.09.2015; Mescereacov v. Republica Moldova, nr. 61050/11, §15, 9.02.2016), şi de fiecare dată a concluzionat că remediile sugerate de Guvern erau ineficiente. Curtea a considerat că existenţa unor remedii eficiente, privind plîngerea reclamantului în baza Articolului 3, nu a fost probată nici în prezenta cauză şi, astfel, a fost constatată încălcarea Articolului 13 din Convenţie.

De asemenea în cauza Holomiov vs., Moldova, hotărîrea CEDO, din 15.01.2013, Curtea reiterează că statul trebuie să se asigure că o persoană este deţinută în condiţii compatibile cu respectul demnităţii umane, că modul şi metoda de executare a măsurii respective nu-1 supun la suferinţă şi stres care să depăşească

ca intensitate nivelul inevitabil al suferinţei inerente detenţiei şi, avînd în vedere condiţiile practice impuse de detenţie, că sănătatea şi bunăstarea lui sunt asigurate la nivel corespunzător (a se vedea Kudla v. Polonia [MC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI, şi Popov v. Rusia, nr. 26853/04, § 208, 13.07.2006). În prezenta cauză, Curtea notează că reclamantul a depus mai multe plîngeri specifice referitoare la mărimea celulei nr. 75 din Penitenciarul nr.13 *****, precum şi numărul persoanelor deţinute în acea celulă (între 11 şi 14 într-o celulă cu suprafaţa de 26 m^2. Deşi Guvernul deţinea toată informaţia necesară, acesta s-a limitat la afirmaţii generale despre suprafaţa celulei şi numărul persoanelor deţinute în aceasta şi nu a prezentat vreun document justificativ care să contrazică alegaţiile reclamantului referitoare la pretinsa suprapopulare. Mai mult ca atît, în plîngerile sale depuse administraţiei penitenciarului reclamantul, ca şi în prezenta cerere, a menţionat acelaşi număr de deţinuţi prezenţi în celula sa. Guvernul nu a contrazis pretenţia reclamantului precum că el nu a primit vre-un răspuns la plîngerile sale despre suprapopulare. Prin urmare, Curtea acceptă descrierea reclamantului ca fiind corectă. Rezultă că el a avut în celula sa între 1,85 m2 şi 2,36 m2 spaţiu de locuit, ceea ce este substanţial sub minimum legal de 4 m2 pentru fiecare deţinut. În plus, el a petrecut pînă la 23 ore pe zi în celula sa şi nu i-au fost acordate ore suplimentare de plimbări zilnice sau să frecventeze sala de lectură a bibliotecii, din moment ce penitenciarul nu avea asemenea sală. Curtea concluzionează că reclamantul a fost deţinut în condiţii extreme de suprapopulare. Curtea a constatat anterior în mai multe cauze că suprapopularea exagerată a celulei din penitenciar poate constitui încălcarea articolului 3 din Convenţie (pentru o analiză mai detaliată privind principiile aplicabile referitoare la suprapopulare în particular, a se vedea Ananyev şi alţii v. Rusia, nr. 42525/07 şi 60800/08, §§ 143-148, 10.01.2012). De asemenea, reclamantul a susţinut că a fost nevoit să doarmă pe o saltea infectată de paraziţi şi că lenjeria de pat era schimbată foarte rar. De asemenea, reclamantul s-a plîns despre cantitatea şi calitatea necorespunzătoare a mîncării acordate lui. Deşi reclamantul nu a prezentat careva probe întru susţinerea pretenţiilor sale, anexînd doar copiile plîngerilor sale în acest sens, totuşi în lipsa replicilor care să susţină contrariul, Curtea va accepta iarăşi alegaţiile reclamantului ca fiind veridice. De asemenea, este clar din constatările avocatului parlamentar naţional că sistemul penitenciar încă beneficia în anul 2010 de fonduri insuficiente pentru a asigura norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărîrile Guvernului relevante. Prin urmare, Curtea conchide că reclamantul a fost deţinut în condiţii suprapopulate, a suferit din cauza că celula sa era infectată cu paraziţi şi nici nu a beneficiat de norma minimă obligatorie de hrană prevăzută de hotărîrea Guvernului în cauză. Prin urmare, în prezenta cauză, a avut loc încălcarea articolului 3 al Convenţiei.

12. Studiind informația prezentată de către administrația instituției penitenciare, instanța de recurs a stabilit că, informația cu privire la suprafața celulelor în Penitenciarul nr. 13 *****, în care a fost deținut ***** Ion se referă la o suprafață totală calculată, fără excluderea mobilierului sau anexelor sanitare, totodată, instituția penitenciară a prezentat date cu privire la numărul de paturi amplasate în celulele la care s-a făcut referire, astfel, prin prezentarea de către administrația penitenciarului a datelor privind suprafața celulelor în care ***** Ion a fost plasat, instituția penitenciară a recunoscut aflarea deținutului, în celule în care dispunea de un spațiu sub minimul acceptabil.

Urmează a se reține că, în mai multe cauze, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a notat cu îngrijorare repetarea problemelor în privința condițiilor precare de detenție în Penitenciarul nr. 13, Chișinău. Aceasta notează că, în repetate rînduri, a constatat încălcarea art. 3 din Convenție în privința acestui penitenciar (cauza Shishanov c. Moldovei, 15.12.2015, § 127), însă această problemă sistemică continuă să persiste.

În cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul art. 3 al Convenţiei, în special cînd ea durează perioade lungi de timp, aşa cum se reține în cazul autorului plîngerii, care a fost deţinut o perioadă de aproximativ jumătate de an în Penitenciarul nr. 13 *****. E de reținut și faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanții au avut la dispoziție mai puțin de 3 m^2, de spațiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încît să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (Sulejmanovic c. Italiei, 16.07.2009, §51; Lind c. Rusiei, 6.12.2007, §59).

13. Astfel, din considerentele enunțate, Colegiul penal consideră că, dificultățile cu care s-a confruntat ***** Ion, pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 13, Chișinău, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar art. 3 din Convenție, aceste condiții, fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

În succederea constatărilor enunțate mai sus, instanța de recurs subliniază că prevederile art. art. 473^2 , 473^3 și art. 473^4 CPP RM, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, și se referă la ocrotirea unor drepturi substanțiale garantate de art. 3 CEDO, care la rândul său consacră una dintre valorile fundamentale ale societăților democratice - interdicția torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.

14. Astfel, Colegiul reiterează că potrivit art. 473^4 alin. (3) – (5) din Codul de procedură penală, în urma constatării faptului că condamnatul sau prevenitul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă

administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art. 473[2] alin. (3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulative. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de pînă la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condiţiilor de detenţie, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente.

În conformitate cu prevederile art. 473[4] alin. (6) CPP RM, în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473[2] alin.(3), preveniţii sunt despăgubiţi în conformitate cu art. 385 alin. (5) şi (6) sau, după caz, aceştia pot înainta o acţiune civilă.

Potrivit art. 385 alin. (5) din Codul de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condiţiile de detenţie, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

Merită precizat că, persoana obține statut de condamnat din momentul pronunțării unei sentinței de condamnare, respectiv ***** a obținut calitatea de condamnat începând cu data de 11.04.2022, adică din momentul pronunțării sentinței Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din aceeași dată.

În susținerea poziției enunțate, instanța de recurs reține că începutul termenului arestului preventiv corespunde cu momentul reținerii persoanei şi se termină în momentul emiterii încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau în momentul devenirii executorii a sentinței instanței de judecată.

În aceeași privință, și Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat că, pentru a stabili durata arestării preventive din perspectiva art. 5 § 3, perioada care trebuie luată în considerare începe în ziua în care acuzatul este încarcerat şi se încheie în ziua în care este stabilită acuzația, aceasta fiind în primă instanță (a se vedea, de exemplu, Štvrteckỳ împotriva Slovaciei, § 55; Kalashnikov împotriva Rusiei, § 110). Un acuzat este considerat deținut „pe baza condamnării pronunțate de către un tribunal competent” în sensul art. 5 § 1 lit. a) de îndată ce hotărârea a fost pronunțată în primă instanță, chiar dacă nu este încă executorie și poate încă să facă obiectul unui recurs (Ruslan Yakovenko împotriva Ucrainei, § 46).

15. Din aprecierea celor sus-menționate, instanța conchide că dificultățile cu care s-a confruntat deținutul ***** în timpul detenției sale în Penitenciarul nr. 13 ***** în perioada 20.04.2021 – 11.04.2022 (357 zile) - având calitate de prevenit și în perioada din 12.04.2022 - 26.01.2023 (289 zile) - având calitatea de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Prin prisma prevederilor legale pre citate, având în vedere distincția normelor procedural-penale aplicabile în dependență de calitatea deținutului la momentul deținerii sale, şi ținând cont că au fost stabilite cu certitudine perioadele în care ***** s-a deţinut în Penitenciarul nr. 13 ***** în calitate de prevenit și condamnat, Colegiul consideră necesar ca pentru perioada de aflare în condiții precare, să reducă drept recompensă din termenul de pedeapsă condamnatului ***** pentru perioada de 357 de zile deținut în calitate de prevenit, cu 357 zile, iar pentru perioada 289 zile deținut în calitate de condamnat, urmează a-i fi redusă cu 58 zile din termenul de pedeapsă (după formulele conținute în normele legale sus-enunțate: o zi de închisoare pentru o zi de arest preventiv și respectiv două zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție).

Respectiv, din termenul pedepsei definitive stabilite lui *****, prin sentința Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani din 11 aprilie 2022, să se reducă cu 415 zile (357 zile în calitate de prevenit + 58 zile în calitate de condamnat) termen care și urmează a fi luat drept reper de calcul în vederea acordării remediului compensator condamnatului pentru detenția în condiții inumane și degradante de detenție contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Instanța de recurs apreciază că remediul aplicat în speța dată este unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită, şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Analizând situația de fapt stabilită la soluționarea cererii înaintate în privința condamnatului ***** și raportând-o la temeiurile de drept aplicabile cazului examinat, totalitatea circumstanțelor și condițiilor în favoarea și în defavoarea admiterii acesteia, în cumul cu celelalte împrejurări ale cazului, Colegiul penal consideră că, recursul declarat de avocatul ***** *în interesele condamnatului* ***** urmează a fi admis, cu casarea încheierii Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 12.09.2024 și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează: se admite parțial plângerea condamnatului *****, se constată faptul că, condamnatul ***** a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada: 20.04.2021-11.04.2022, adică pe un termen de 357 (trei sute cinci zeci și șapte) de zile, având calitate de prevenit. În conformitate cu prevederile art. 473^2 alin. (6) și

art. 385 alin. (5) Cod procedură penală (în redacția Legii în vigoare până la data de 22.08.2023), pentru 357 zile de detenție în condiții inumane pentru care ***** a înregistrat calitatea de prevenit, se reduce pedeapsa condamnatului cu 357 zile. Se constată faptul că, condamnatul ***** a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada: 12.04.2022-26.01.2023, adică pe un termen de 289 (două sute optzeci și nouă) de zile, având calitate de condamnat. În condițiile și art. 473^4 alin. 4 Cod de procedură penală (în redacția Legii în vigoare până la data de 22.08.2023), se reduce termenul pedepsei stabilite lui *****, cu 58 (cincizeci și opt) zile, pentru perioada detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 CEDO în calitate de condamnat (după formula: 2 (două) zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție).

16. Conducându-se de prevederile art. 447-449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

D E C I D E:

Se admite recursul *avocatului ***** în interesele condamnatului *****,* casează încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Ciocana din 12 septembrie 2024, rejudecă cauza şi pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță după cum urmează:

Se admite parțial plângerea condamnatului ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare, referitoare la condițiile de detenție care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Se constată faptul că, condamnatul ***** a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada: 20.04.2021-11.04.2022, adică pe un termen de 357 (trei sute cinci zeci și șapte) de zile, având calitate de prevenit.

În conformitate cu prevederile art. 473^2 alin. (6) și art. 385 alin. (5) Cod procedură penală (în redacția Legii în vigoare până la data de 22.08.2023), pentru 357 zile de detenție în condiții inumane pentru care ***** a înregistrat calitatea de prevenit, se reduce pedeapsa condamnatei cu 357 zile.

Se constată faptul că, condamnatul ***** a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada: 12.04.2022-26.01.2023, adică pe un termen de 289 (două sute optzeci și nouă) de zile, având calitate de condamnat.

În condițiile și art. 473^4 alin. 4 Cod de procedură penală (în redacția Legii în vigoare până la data de 22.08.2023), se reduce termenul pedepsei stabilite lui *****, cu 58 (cincizeci și opt) zile, pentru perioada detenției în condiții contrare

prevederilor art. 3 CEDO în calitate de condamnat (după formula: 2 (două) zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție).

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței	Cecan Silvia
Judecător	Pascari Roman
Judecător	Roșca Constantin